

שעדיין לא קידשן הסכין לחטאת, ולא נקבעו לחטאת.

**אמר רבי חייא** לתרין הקושיא וכי יש חטאת הקריבה לעולה: **תנאי בית דין הוא על המותר** שנותר מן הקרבנות **שיקרבו עולות**.

והנפקא מינה בין רבי יוסה לרבי חייא היא:

לרבי יוסה כל קרבן ציבור עד השחיטה אפשר לשנותו לזבח אחר, ולרבי חייא רק "מותר" ניתן לשנות לזבח אחר, משום שהוא תנאי בית דין.

### הלכה ד מתניתין:

א. **המקדיש נכסיו** למקדש [וסתם הקדש לבדק הבית], והיו בהן דברים הראויין לקרבנות **הציבור** [קטורת] — **ינתנו לאומנים** הראויין ליטול שכר מבדק הבית **בשכרן**, וחזרין ולוקחין את הקטורת מן האומנין כדי להקטירה למזבח ממעות תרומת הלשכה, כדי שתבוא הקטורת משל ציבור, **דברי רבי עקיבא**.

הסובר שהקדש מתחלל על המלאכה, ומשום כן אפשר ליתן הקטורת כמות שהיא לאומנין כנגד שכר מלאכתן. ויוצאת הקטורת לחולין על ידי כן.

**אמר לו בן עזאי**: אינה היא המידה ליתן הקטורת לאומנין כמות שהיא.

לפי שהוא סובר שאין הקדש מתחלל על המלאכה. ואם היה נותן הקטורת לאומנין כמות שהיא, היא היתה נשארת בקדושתה.

**אלא, מפרשישין מהן** [מן הנכסים שהקדישן] נכסים כדי שכר האומנין.

ונוטל נכסים הללו, ואומר: תחול קדושתן על הבנין [שכנו להקדש ועדיין חול הוא]. ועתה יצאו נכסים הללו לחולין, והם מיועדים לשכר האומנים.

ונוטלין את הקטורת שהקדיש זה, ומחללין אותן [את הקטורת] על נכסים הללו שייחדום להיות מעות שכר האומנין.

ויוצאה הקטורת לחולין.

ועתה **נותנין אותן** [את הקטורת] לאומנים בשכרן.

ושוב חזרין ולוקחין אותה מהם, ממעות תרומה חדשה, כדי שתחזור ותתקדש ותהא ראויה להקטירה על גבי המזבח.

ב. **המקדיש נכסיו** ולא פירש אם למזבח או לבדק הבית, והיה בהן בהמה הראויה ליקרב על גבי המזבח, הן זכרים והן נקבות.

**רבי אליעזר אומר**: כיון שסתם הקדש הוא לבדק הבית, והדין הוא שכל שהקדיש לבדק הבית בהמה הראויה למזבח אינה נפדית מקדושת בדק הבית אלא לצורך מזבח בלבד, לפי שכל דבר הראוי למזבח שהקדישו אותו אפילו בקדושת בדק הבית אינו יוצא מידי מזבח לעולם.

הלכך, הזכרים — **ימכרו לצרכי עולות**, לאנשים הצריכים להביא עולות [והכי עדיף, ולא ימכרו לצרכי שלמים. כי עולות הכל לגבוה, ואילו שלמים הבשר לבעלים].

**ונקבות** [שאינן ראויות לעולות] — **ימכרו לצרכי זבחי שלמים**.

**ודמיהן, יפלו עב שאר נכסיו** שאינן ראויין למזבח, לבדק הבית.

**רבי יהושע אומר:** דעת המקדיש היא שבהמות הראויות למזבח יעלו בעצמן למזבח.

ולכן זכרים — הם עצמן יקרבו עולות.

**ונקבות** — שאינן ראויות אלא לזבחי שלמים, והוא נתכון שיעלה הכל לגבוה, ובזבחי שלמים הבשר נאכל לבעלים, לפיכך הנקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים. **ויביא בדמיהן עולות.**

**ושאר נכסים** שאינן ראויין למזבח, יפלו לבדק הבית.

**אמר רבי עקיבא:** רואה אני את דברי רבי אליעזר, האומר שהכל לבדק הבית, יותר מדברי רבי יהושע, האומר שהבהמות הראויות לעולה קריבות בעצמן.

**שרבי אליעזר השווה את מדותיו,** וסובר שדעתו של המקדיש להקדיש הכל לבדק הבית. ואילו **רבי יהושע חילק,** שרק מה שאינו ראוי למזבח כוונתו להקדישו לבדק הבית, אך הראוי למזבח הוא הקדיש למזבח.

**אמר רבי פפייס:** אני "שמעתי" קבלתי את דברי שניהם! שפעמים הדין כרבי אליעזר ופעמים כרבי יהושע.

**שהמקדיש בפירוש,** ופרט ואמר: "בהמה ונכסי להקדש", היות ופירט ולא אמר "בהמה הראויה למזבח, למזבח. ונכסי לבדק הבית", שמעין שדעתו שהכל ילך למקום אחד, לבדק הבית, **כדברי רבי אליעזר.**

ואילו **המקדיש פתם,** ואומר "כל נכסי להקדש" ולא פרט, אמרין שדעתו להקדיש כל דבר למה שהוא ראוי, **כדברי רבי יהושע.**

**ג. המקדיש נכסיו** והיו בהן דברים הראויין לגבי המזבח, כגון יינות ושמנים ועופות הקריבין, שהם תורים ובני יונה.

**רבי אליעזר** בן שמוע אומר: ימכרו לצרכי אותו המין, ויביא בדמיהן עולות. **ושאר נכסים** שאינן ראויין למזבח יפלו לבדק הבית.

### גמרא:

שינו במשנה: המקדיש נכסיו והיו בהם דברים ראויין לקרבנות ציבור.

ומפרשת הגמרא מהם הדברים הללו. שאי אפשר לפרש בהמות יינות שמנים וסלתות, שדינם נתפרש במשנה להדיא:

**רבי יוחנן אמר:** היינו קטורת.

**אמר רבי הושעיה:** אי אפשר לפרש שמקדיש זה עשה בביתו קטורת ועתה הקדישה, לפי שאין הקטורת נעשית אלא אחר שהוקדשו סממניה [כדשינונו לעיל פ"ד ה"ג פלוגתא בהא].

אלא **תפתר,** באומן ממפטמי הקטורת, שהיו משל בית אכטינס, שהיה נוטל בשכרו ממותר הקטורת.

ואחר כך היו חוזרים וקונים אותה ממנו. וקודם שקנו קם זה והקדישה. ולעולם לא נעשית הקטורת בשל חול.

שינו במשנתנו: בן עזאי אומר, אינה היא המדה שתנתן הקטורת כמות שהיא לאומנין.

והוינן בה: מאי טעמא דבן עזאי?

משום שסבר אין ההקדש מתחלל על המלאכה אלא על המעות.

לפיכך, אי אפשר ליתן את הקטורת עצמה לאומנין, שאם כן לא תתחלל ותשאר בקדושתה. אלא, מחללין אותה על מעות חולין, ואחר כך נותנים אותה לאומנים בשכרן.

**תמן במסכת תמורה תנינן: יש חומר בקדשי בדיק הבית שאין בקדשי מזבח.**

א. **שפתם הקדשות** שלא פירש המקדיש למה הוא מקדיש — **הן לבדק הבית.**

ב. **הקדש בדיק הבית חל על הכל**, ואילו הקדש למזבח חל רק על דבר הראוי למזבח.

ג. קדשי בדיק הבית **מועלין בגידוליהן**, כגון אם הקדיש תרנגולת והטילה ביצה, מועלין בה. מה שאין כן בקדשי מזבח.

ד. ובקדשי בדיק הבית **אין בהן הנייה** [הנאה] המותרת **לכהנים**. מה שאין כן בקדשי מזבח, שהבשר מותר לכהנים באכילה. וכן בקרבן עולה העור ניתן לכהנים.

**אמר רבי חנניה:** הא דאמרין במשנה זו שסתם הקדש לבדיק הבית — **דרבי אליעזר במשנתו היא.**

**דתנינן במשנה:** המקדיש נכסיו, והיתה בהן כהמה הראויה על גבי המזבח זכרים ונקיבות.

**רבי אליעזר אומר:** זכרים ימכרו לצרכי קרבן עולות, ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ודמיהם יפלו עם שאר נכסים לבדיק הבית.

הרי שהוא סובר שאף שמקדיש זה הקדיש בסתם, ויש בהקדישו דברים הראויין למזבח, אף על פי כן אמרינן שהולכים הם לבדיק הבית.

ומכאן, שרבי אליעזר סובר כי סתם הקדש לבדיק הבית.

**אמר רבי יוחנן:** היינו טעמא דרבי אליעזר דאמר סתם הקדש לבדיק הבית, דיליף לה מקרא.

דכתיב: **"ואיש כי יקדיש את ביתו קודש לה"** והעריכו הכהן".

ובפסוק הבא כתיב: **"ואם המקדיש יגאל את ביתו"**.

ויש לעיין: **במה אנן קיימין**, באיזה הקדש מדבר הפסוק הראשון?

**אם** כשהקדיש בית דירה, הרי כבר כתיב בפסוק השני **"ואם המקדיש יגאל את ביתו"**.

ואם הפסוק הראשון מדבר במקדיש ביתו היה צריך להיות הפסוק השני המשך לראשון, והיה צריך להיות כתוב "ואם יגאלנו", ולא לכתוב "יגאל את ביתו", שהרי על אותו הקדש הראשון ממשיך הכתוב ואומר את דינו.

ומדכתיב שוב "ביתו" בכלל שהפסוק הקודם מדבר בהקדש אחר.

**אלא,** במה אנן קיימין, בהכרח שהפסוק הראשון מדבר במקדיש את נכסיו סתם, ואמר הכתוב שהכל "קודש לה".

ומכאן מוכח שפתם הקדשות לבדיק הבית, שכולו לה.

כי אם הוא קדוש למזבח הרי הבשר נאכל  
[לפי גירסת הגר"א].

**אמר רבי זעירא** אמר **רב חונה** בשם רב:  
**במה** דברים אמורים **דפליגין** רבי אליעזר  
ורבי יהושע, דווקא **במקדיש נכסיו**, שיש  
בהם נכסים שאין ראויין למזבח ויש נכסים  
הראויין למזבח, שבוה סבר רבי אליעזר  
שהכל לבדק הבית. לפי שאין אדם חולק  
הקדשו, חלק לבדק הבית וחלק למזבח.

**אבל במקדיש עדרו**, שכל הקדישו הוא  
בהמות הראויות למזבח — **כל עמא מודיי**  
[כולי עלמא מודין] **שהוא למזבח**.

שרבי אליעזר מודה שסתם הקדש הוא  
למזבח, ורק היכא שאם נאמר שהקדיש  
למזבח יהא הקדשו חלוק, שאין כולו למקום  
אחד, בזה הוא חולק ואומר שמסתבר  
שהקדיש הכל לבדק הבית.

ורבי **בא** בשם **רב חונה** בשם **רב** אמר  
להיפך:

**במה** דברים אמורים **דפליגין** רבי אליעזר  
ורבי יהושע, וסבר רבי יהושע שהבהמות  
עצמן קריבין למזבח, דווקא **במקדיש עדרו**  
שכל הקדשו ראוי למזבח.

**אבל במקדיש כל נכסיו** שיש בהם גם דברים  
הראויין לבדק הבית וגם ראויין למזבח —  
**כל עמא מודיי** שאין אדם חולק הקדשו,  
ולפיכך כל הקדשו לבדק הבית.

ואמרינן: בשלמא **על דעתיה דרבי זעירא**  
[לדעת רבי זעירא] דאמר במקדיש עדרו כולי  
עלמא מודו שהכל למזבח **ניחא**. סברא היא  
שכיון שהכל ראוי למזבח, מסתבר שהקדשו  
היה למזבח.

אך **וקשיא**, **על דעתיה דרבי בא**, שאמר אף  
במקדיש עדרו פליג רבי אליעזר וסבירא ליה  
דאין הכל למזבח:

וכי **בהמה לא למזבח היא** עומדת? ומדוע  
נימא שלא נתכוין להקדישה למזבח.

ומתרתת הגמרא: סבר רבי אליעזר שלא  
נתכוון זה להקדיש עדרו למזבח לפי  
**שהמקדיש בהמה למזבח** — **אומר** ומפרש  
שהקדשו הוא למזבח.

ולמה **סתם האיש הזה**, ולא פירש שמקדיש  
למזבח?

אלא נמצא שהרי **הוא כאומר לא יהיה הקדש**  
זה **אלא לבדק הבית**. [לפי גירסת הגר"א].

**רבי יוחנן אמר** לא כדברי רבי זעירא הסובר  
דמקדיש עדרו לכולי עלמא הקדישו למזבח.  
ולא כדברי רבי בא הסובר דמקדיש כל נכסיו  
לכולי עלמא הקדישו לבדק הבית.

**לא שנייא** [לא שנא]. אלא, **היא המקדיש**  
**נכסיו** — **היא המקדיש עדרו**, בזה ובזה היא  
המחלוקת.

אמר **רב חונה** בשם **רבי אבהו** בשם **רבי**  
**יוחנן**: בהמות שהן קדשי **בדק הבית**,  
**שפוראן** כשהן **תמימין** — **יצאו לחולין**.

ואמרינן: **מתניתין אמרה כן**, מהמשנה  
במסכת תמורה מוכח כדברי רבי יוחנן,  
שהפודה תמימין מבדק הבית כדי שיצאו  
לחולין, יצאו לחולין.

דאיתא במשנה: יש חומר בקדשי מזבח  
שאינן חומר זה בקדשי בדק הבית, ומפרש

לכל המעלות של קדשי מזבח. ואחד מהן הוא שולדן וחלבן של קדשי מזבח, אחר שנפל בהם מום ונפדו, אסור.

שמותר לאכול רק את בשרן ולא את ולדן וחלבן.

ואילו קדשי בדק הבית, שאין בהם חומר זה, ולדן וחלבן מותר לאחר פדיון.

והבינה הגמרא שמדובר כאשר נפדו כשהיו תמימין.

הרי שיצאו לחולין בפדיון אף שהם ראויין למזבח. דאם לא כן היו אסירין בהנאה כיון שהיו קדושים למזבח.

יב-ב ודחינן: אמר רב חזקיה בשם רב חסדא: תיפתר [נעמיד המשנה] כגון שהוממו [גירסת הגר"א] הבהמות, ונמצא שאינן ראויות למזבח, ואחר כך פדאן.

ואם כן, ודאי שהם מותרין בהנאה. שהרי לא יתכן שיוקדשו למזבח, לפי שאינן ראויין לו.

אמר רבי יוסה בשם רב חסדא: ודאי הכי הוא כפי שדחינו, דמיירי שנפדו הבהמות של בדק הבית לאחר שהוממו, ומתניתין אמרה כן [וממשנה זו עצמה מוכח כן].

דתני גבי קדשי מזבח שפדאום: ולדן וחלבן אסור לאחר פדיון.

ובודאי בהוממו מיירי, שאם לא כן אין להם פדיון. כי קדשי מזבח תמימין אינן נפדין.

וכמו כן הא דקאמר בקדשי בדק הבית שנפדו, נמי יש להעמיד שנפדו לאחר שהוממו, דומיא דקדשי מזבח.

רבי חזקיה בשם רבי יוסה אמר גם כן: קדשי בדק הבית שפדאן כשהן תמימין יצאו לחולין.

והוכיח: אין תימר [שאם תאמר] שלא יצאו לחולין, אם כן לעולם בקדושת בדק הבית הן קיימין, וכיצד תנן במתניתין דאמר רבי אליעזר שהמקדיש נכסיו, זכרים שבהם ימכרו לצרכי עולות? והרי לעולם נשארים הם בקדושת בדק הבית, והיאך קדשי מזבח חלין על קדשי בדק הבית?

אלא מוכח, שיוצאין הן מקדושת בדק הבית לקדושת מזבח. וכמו כן אפשר להוציאן מקדושת בדק הבית לחולין.

המקדיש בעלי מומין למזבח, אף שעבר בלאו, מכל מקום שם קדשי מזבח חלה עליהן.

ומקשה הגמרא: ליידה מילה [לאיזה ענין]?

כלומר, למאי נפקא מינה שחל עליהם קדושת מזבח, הרי אינם ראויים לקרבן?

ומתרצת הגמרא: תיפתר, לגיזה ועבודה.

שכאשר יפדו יהיה דינם כקדשי מזבח שנפל בהם מום, שעל אף שנפדין, מכל מקום אסורין הן בגיזה ועבודה. והכי נמי אותן בעלי מומין שהקדיש למזבח, אסורין בגיזה ועבודה לאחר פדיון.

הפריש הקדיש נקיבה לעולתו ולפסחו ולאשמו [או לזה או לזה], אף שאין הנקיבה כשירה להן, שכל אלו באין רק מן הזכר, מכל מקום היא קדושה לענין זה שהיא עושה תמורה. שאם אומר על בהמה אחרת "תהא זו תמורת זו" חלה קדושה גם עליה.